

Dosarul nr. 3ra-760/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: V. Sîrbu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, G. Dașchevici, V. Clima)

DECIZIE

16 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Victor Burduh
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de Grădinaru Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la
recalcularea pensiei,

împotriva deciziei din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută
hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, prin care
acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 15 ianuarie 2019, Grădinaru Victor a depus cererea de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recalcularea pensiei.

În motivarea acțiunii, a indicat că prin decizia Casei Naționale de Asigurări
Sociale privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă din 28 ianuarie 2018 cu
nr. 92/2017/49512, i s-a stabilit pensia de la 17 martie 2017, în cuantum de
1 374,23 lei din stagiul total de la 1 ianuarie 1999: 4 ani 5 luni, 0 zile.

A menționat că în rezultatul examinării dosarului de pensionare s-a constatat,
că în baza cererii depuse la 5 aprilie 2017, de la data de 17 martie 2017 beneficiază
de pensie parțială pentru limită de vârstă pentru un stagiul de cotizare de 23,4 ani
realizat până la 1 ianuarie 1999 (în total 28,6 ani), pensia fiind calculată în baza
coeficientului nivelului profesional - 1,5 și a stagiului de cotizare de 28,6 ani și
constituie 1 374,23 lei lunar, iar după indexarea de la 1 aprilie 2018 - 1 464,93 lei
lunar.

În contextul dat, a relatat că nefiind de acord cu decizia nr. 92/2017/49512 din
28 ianuarie 2018 cu privire la stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, la data de
23 aprilie 2018 și la 10 august 2018 s-a adresat către Casa Națională de Asigurări
Sociale cu o cerere prin care a solicitat, să-i fie inclusă în stagiul de cotizare perioada
necontributivă a aflării la studii de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975 în

cadrul Tehnicumului auto din Chișinău, precum și a perioadei în care a îngrijit de fiul său Grădinaru Andrei, anul nașterii xxxxx, care potrivit certificatului Seria DM-EM-3 nr. 021827 era invalid de gr. I din copilărie fără termen și necesita îngrijire permanentă de către persoane auxiliare.

A explicat că potrivit dispoziției Consiliului Comunal a Primăriei com. Ciorescu nr. 02-03/07 din 11 ianuarie 2001, s-a dispus instituirea tutelei cet. Grădinaru Elena asupra fiului Grădinaru Andrei pentru a primi indemnizație, astfel aceasta a avut grijă de copil până în anul 2006 când s-a angajat la serviciu, iar din anul 2006 până în 2009, dânsul a avut grijă de fiul său.

La xxxxx, a decedat fiul său Grădinaru Andrei, fapt confirmat prin certificatul de deces Seria DC-IV 0657570 nr. 31 din 13 octombrie 2009.

A indicat că Casa Națională de Asigurări Sociale, prin răspunsul nr. G-1986/18 din 29 octombrie 2018, a explicat că potrivit pct. 61 alin. (5) din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, perioada necontributivă a asiguratului asimilate stagiului de cotizare este perioada de îngrijire a unui copil cu dezabilități severe sub vârsta de 18 ani de către unul dintre părinți, tutore, curator prin angajarea în funcția de asistent personal, inclusiv: a) de la 1 ianuarie 1999 până la 1 ianuarie 2008-perioada de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întâi) până la vârsta de 16 ani; b) de la 1 ianuarie 2008 până la 1 ianuarie 2013-perioada de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întâi) până la vârsta de 18 ani; c) de la 1 ianuarie 2013 - perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârstă de 18 ani.

În continuare, a menționat că la data de 26 noiembrie 2018, a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău cereri prelabile prin care a solicitat recalcularea cuantumului pensiei acordate de la 17 martie 2017 cu includerea în stagiul de cotizare a perioadelor necontributive de aflare a sa la studii 1 septembrie 1971-1 august 1975 și îngrijire a fiului cu dizabilitate severă Grădinaru Andrei pe parcursul anilor 2006-2009.

Drept urmare, prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr. 7181 din 14 decembrie 2018, precum și prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-2727/18 din 28 decembrie 2018, i s-a refuzat în satisfacerea cererii.

A obiectat împotriva faptului că Casa Națională de Asigurări Sociale, reieșind din cadrul normativ nu a stabilit temei de a include stagiul de cotizare la determinarea pensiei dânsului și anume perioada 2006-2009.

Cu referire la prevederile art. 15 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, a remarcat că până la 1 iulie 2017 pensia pentru limita de vârstă pentru bărbați se stabilea la împlinirea vârstei de pensionare de 62 ani, cu condiția realizării unui stagiul de cotizare de 33 ani pentru o pensie integrală sau cel puțin 15 ani pentru o pensie parțială pentru limită de vârstă, calculată proporțional stagiului de cotizare confirmat.

A evidențiat că potrivit documentelor din dosarul de pensionare, beneficiază de pensie pentru limită de vârstă determinată în baza coeficientului nivelului profesional - 1,5 și a stagiului total de cotizare de 28,6 ani, iar după indexarea de la 1 aprilie 2018 mărimea acesteia constituie 1 464,93 lei lunar.

În același timp, a subliniat că perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare însumează toate perioadele contributive prevăzute la art. 5 alin. (2) inclusiv lit. d) introdusă prin Legea 290 din 16 decembrie 2016 „perioada de îngrijire a unui copil minor cu dizabilitate severă cu vârstă de 18 ani de către unul dintre părinți, tutore, curator, până la angajarea în funcția de asistent personal.”

La capitolul dat, a atras atenția asupra faptului că fiul său Grădinaru Andrei, avea dizabilitate severă și avea nevoie de îngrijire permanentă pe care i-a asigurat-o mama sa până în anul 2006, iar din 2006 până în 2009, dânsul a avut grijă de feciorul său în calitate de tată.

A accentuat că Hotărârea Guvernului nr. 314 din 23 februarie 2012 privind organizarea și funcționarea serviciului social „asistența personală” a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2013, iar Grădinaru Victor la acea dată nu a putut beneficia de acest serviciu, deoarece nu exista o lege care să reglementeze aceste raporturi.

Având în vedere prevederile art. 53 alin. (2¹) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, în vigoare de la 1 ianuarie 2017, a menționat că în cazul în care, începând cu 1 ianuarie 1999, asiguratul nu a realizat un stagiul de cotizare sau stagiul de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani, pensia acestuia i se calculează conform formulei redată în anexa nr. 4.

Astfel, a relatat că de la 1 aprilie 2016 până la 01 aprilie 2017 pensia minimă în agricultură constituia 844,71 lei, și 948,84 lei, pensia minimă pentru ceilalți beneficiari.

Însă, având în vedere faptul că este născut la 17 martie 1955, consideră că pensia urma a-i fi calculată conform art. 53 alin. (2¹) în vigoare din 1 ianuarie 2017 pentru luna martie din suma de 948,84 lei, deoarece la 1 aprilie 2017, conform art. 13 să fie indexat cu coeficientul de indexare 6,8% pentru anul 2017, ceea ce nu s-a întâmplat.

A concretizat că pensia i-a fost calculată greșit din suma de 961 lei, sub pretextul că a depus cererea pentru pensie la data de 5 aprilie 2017.

Or, dreptul la pensie l-a dobândit la data de 17 martie 2017, astfel calculul efectuat de Casa Națională de Asigurări Sociale încalcă prevederile art. 32 alin. (4) lit. a) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 care stipulează că la pensia pentru limită de vârstă se acordă de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare prevăzute de prezenta lege, dacă cererea și actele necesare au fost depuse în termen de 30 de zile de la această dată, iar dânsul s-a conformat acestui termen.

Cu referire la prevederile art. 50 lit. e) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, a remarcat că acesta este neconstituțional, deoarece este discriminatoriu în raport cu persoanele care studiază la instituțiile de învățământ superior cu frecvență liberă, precum și stabilirea coeficienților 1,5 pentru muncitori cu calificare înaltă (categoria 5-8 de calificare) și specialiști cu studii medii de specialitate și coeficientul 1,8 - pentru specialiștii cu studii superioare.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 14, 17 din Legea contenciosului administrativ (în vigoare până la 1 aprilie 2019) și Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

A solicitat, inclusiv prin cererea de concretizare din 17 septembrie 2019 admiterea acțiunii, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei

Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău la recalcularea pensiei pentru limita de vârstă a lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017 cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întâi) din 2006-2009 precum și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău de a include în stagiul de cotizare a lui Grădinaru Victor perioada necontributivă de aflare la studii de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975 în cadrul Tehnicului auto din Chișinău.

Prin hotărârea din 25 noiembrie 2019, a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani acțiunea a fost admisă parțial, fiind obligată Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I. În rest, pretențiile reclamantului au fost respinse ca neîntemeiate.

La 29 noiembrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin decizia din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

La 3 iunie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs împotriva deciziei din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău.

La 18 iunie 2020, casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea recursului.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată, deoarece instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii și nu au fost dovedite circumstanțele considerate ca fiind stabilite.

A menționat că din anexele la dosarul de pensionare s-a constatat că intimatul este beneficiar de pensie parțială pentru limita de vârstă începând cu 17 martie 2017, cuantumul pensiei fiind calculat în baza coeficientului nivelului profesional – 1,5, dat fiind faptul că potrivit extrasului din contul personal, acesta nu confirmă stagiul de cotizare de 5 ani după 1 ianuarie 1999, dar numai 4 ani și 5 luni și studii medii de specialitate, confirmând un stagiul total de cotizare de 28,6 ani, pensia fiindu-i stabilită în cuantum de 1 374,23 lei, care ulterior a fost indexată anual la întâi aprilie în conformitate cu art. 13 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

A remarcat că art. 5 alin. (2), art. 50 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 și pct. 61 alin. (4) din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, enumeră expres perioadele necontributive ce urmează a fi incluse în calculul stagiului de cotizare la stabilirea pensiei.

Prin prisma prevederilor enunțate a relatat că perioada în care a fost îngrijit copilul Grădinaru Andrei, anul nașterii xxxxx a fost inclusă în stagiul de cotizare a

soției intimatului de la 30 ianuarie 1990 până la 12 iunie 2000 (până la împlinirea vârstei de 16 ani).

În acest context, a indicat că legea prevede expres vârsta copilului invalid ce urmează a fi incusă ca perioada necontributivă (16 ani; 18 ani), totodată, perioada 2006-2009, solicitată de intimat a fi inclusă în stagiul ca perioada necontributivă, a copilul invalid confirmă vârsta de 22-25 ani, prin urmare această perioadă nu poate fi inclusă în stagiul de cotizare la stabilirea/recalcularea pensiei.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi decizii.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, reține că prin Legea nr. 116 din data de 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În condițiile art. 257 alin. (1) al Codului administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 27 mai 2020. Astfel, recursul depus la 3 iunie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 245 alin. (2) Cod administrativ, motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Actele cauzei atestă că decizia instanței de apel a fost notificată recurentului în data de 25 iunie 2020, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică (f. d. 175).

Astfel, motivarea recursului a fost prezentată la 18 iunie 2020, în termen.

La 2 iulie 2020, în adresa intimatului a fost expediată copia recursului, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Prin referința din 13 iulie 2020, intimatul Grădinaru Victor reprezentat de avocatul Bolocan Ludmila a solicitat respingerea recursului, cu menținerea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi examinată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea

nr. 116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019). Or, în speță procedura administrativă se referă la o activitate administrativă inițiată până la 1 aprilie 2019, aspect care determină că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

Prin încheierea din 5 august 2020 a Curții Supreme de Justiție recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

În speță, Colegiul nu consideră oportun de a cita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, Casa Națională de Asigurări Sociale au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea admiterii pretenției lui Grădinaru cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I și emiterea în partea dată a unei noi decizii cu privire la respingerea cerinței, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează parțial decizia instanței de apel și emite o altă decizie în partea casată.

În corespundere cu art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Conform art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

La caz, instanța de recurs menționează prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), conform cărora orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

În temeiul art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit niciun

răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

După cum rezultă din materialele cauzei, la data de 17 martie 2017, Grădinaru Victor a obținut dreptul la pensie pentru limita de vârstă, fiindu-i calculată pensie pentru limita de vârstă în mărime de 1 602,95 lei, fapt confirmat prin legitimația de pensionar Seria CN nr. 192188 (f. d. 8).

Tot materialul probator atestă că prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr. 92/2017/49512 din 28 ianuarie 2018, pensia intimatului Grădinaru Victor a fost revizuită, ultimului fiindu-i stabilită o pensie în mărime de 1 374,23 lei lunar (f. d. 7).

Nefiind de acord cu decizia emisă reclamantul/intimat s-a adresat cu cereri în repetate rânduri către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, prin care a solicitat să-i fie inclus în stagiul de cotizare perioada necontributivă a aflării acestuia la studii de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975 în cadrul Tehnicului Auto din Chișinău, precum și a perioadei în care a îngrijit de fiul său Grădinaru Andrei, anul nașterii 12 iunie 1984.

Prin răspunsul din 23 aprilie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova nr. Aud-15/18, intimatului i s-a adus la cunoștință că în urma controlului efectuat de specialiștii Casei Naționale de Asigurări Sociale s-a constatat că pensia pentru limita de vârstă inițial greșit a fost calculată pe baza coeficientului nivelului profesional – 1,8 deoarece funcția de inginer, prevăzută pentru ocupațiile incluse în grupa majoră 2, codul funcției fiind 214107, se atribuie la coeficientul profesional (Кnp) - 1,8 doar în cazul confirmării studiilor superioare, pensia reclamantului/intimatului fiind revizuită în baza coeficientului nivelului profesional 1,5 și a stagiului total de cotizare de 28,6 ani și constituie – 1 374,23 lei lunar, iar după indexarea de la 1 aprilie 2018 constituie 1464,93 lei lunar (f.d.12-13).

Prin răspunsul din 29 octombrie 2018 a Casei Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova nr. G-1986/18, intimatului a fost informat suplimentar că în conformitate cu art. 50 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 și pct. 61 alin. (4) din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, nu există teme de a include în stagiul de cotizare a lui Grădinaru Victor perioada de studii la „Кишиневский автодорожный техникум” de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975.

La fel, i s-a comunicat că perioada de îngrijire a copilului Grădinaru Andrei, născut la 12 iunie 1984 a fost inclusă în perioada de cotizare a soției, Grădinaru Elena, motiv din care un careva teme legal de a include în stagiul de cotizare la determinarea pensiei perioada din 2006-2009, nu este (f. d. 14-14 verso).

La 26 noiembrie 2018, Grădinaru Victor, reprezentat de avocatul Bolocan Ludmila s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova o cerere prealabilă, prin care a solicitat recalcularea pensiei acordate lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare a acestuia a perioadelor necontributive de aflare la studii din 1 septembrie 1971 – 1 august

1975 și a perioadei din 2006-2009 de îngrijire a fiului cu dizabilitate severă Grădinaru Andrei (f. d. 20-21).

Prin răspunsul din 14 decembrie 2018 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr. 7181 și răspunsul din 28 decembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova nr. B-2727/18, intimatului i s-a refuzat în satisfacerea cererii prealabile.

În susținerea răspunsului s-a făcut trimitere la faptul că recalcularea pensiei nu este posibilă deoarece în stagiul de cotizare perioada de studii de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975, nu sunt studii de învățământ superior de zi iar perioada de îngrijire a copilului invalid cu grad de severitate (I) întâi până la vârsta de 16 ani nu e posibil de examinat, deoarece a fost inclusă în stagiul de cotizare a soției reclamantului/intimatului, Grădinaru Elena (f. d. 22-24).

Nefiind de acord cu răspunsul primit, Grădinaru Victor a înaintat acțiunea în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău la recalcularea pensiei pentru limita de vârstă a lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017 cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întâi) din 2006-2009, precum și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău de a include în stagiul de cotizare a lui Grădinaru Victor perioada necontributivă de aflare la studii de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975 în cadrul Tehnicumului auto din Chișinău.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii formulate de Grădinaru Victor, prin urmare, fiind obligată Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I., în rest, pretențiile lui Grădinaru Victor cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a include în stagiul de cotizare a lui Grădinaru Victor perioada necontributivă de aflare la studii de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975 în cadrul Tehnicumului auto din Chișinău, au fost respinse, soluție care a fost menținută și de instanța de apel.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că concluziile instanțelor ierarhic inferioare în partea admiterii pretenției lui Grădinaru Victor cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I, sunt neîntemeiate, deoarece atât instanța de apel, cât și prima instanță nu au dat o apreciere corectă raportului juridic în litigiu, prin prisma cadrului legal aplicabil în speță, în coroborare cu probele materiale existente, fapt ce a dus la emiterea pe cazul dat a unei soluții greșite.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că atât prin cererea de chemare în judecată, cât și pe parcursul examinării cauzei, intimatul Grădinaru

Victor a insistat asupra faptului includerii în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întâi) din 2006-2009 precum și stagiul de cotizare a perioadei necontributivă de aflare la studii de la 1 septembrie 1971 până la 1 august 1975 în cadrul Tehnicumului auto din Chișinău.

Conform art. 3 lit. e) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 8 iulie 1999, sistemul public de asigurări sociale se organizează și funcționează având ca bază principiul contributivității, conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

În conformitate cu art. 5 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, (1) În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive. (2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sânt:

a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;

a¹) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993;

b) perioada de îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți;

c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională;

d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinți, de către tutore sau curator, până la angajarea în funcția de asistent personal;

e) perioada de rezidențiat în învățământul postuniversitar obligatoriu;

f) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de până la 31 decembrie 2005;

g) perioadele în care au fost realizate activitățile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d) și e) până la 1 ianuarie 1999.

(3) Perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la alin. (2) nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepția celor prevăzute la lit. a¹), b), d) și f).

La rândul său, în art. 50 alin. (1) din aceeași Lege, este stipulat că în afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999: a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității; b) activitatea de creație a membrilor uniunilor de creație confirmată de către secretariatele consiliilor de administrație ale uniunilor respective; c) activitatea în calitate de slujitor și lucrător al cultelor, începând cu 1 aprilie 1992; d) îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vârsta de 16 ani sau a unei persoane care a depășit vârsta de 75 de ani; e) studiul în instituțiile de învățământ superior de zi.

De altfel, în cauză sunt incidente și prevederile pct. 61 din Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sânt:

1) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;
2) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993;

3) perioada de îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani de către unul din părinți sau de către tutore în caz de deces al ambilor părinți;

4) perioada în care asiguratul a beneficiat de îndemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională;

5) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinți, de către tutore sau curator, până la angajarea în funcția de asistent personal, inclusiv:

a) de la 1 ianuarie 1999 până la 1 ianuarie 2008 – perioada de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întâi) până la vârsta de 16 ani;

b) de la 1 ianuarie 2008 până la 1 ianuarie 2013 – perioada de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I (întâi) până la vârsta de 18 ani;

c) de la 1 ianuarie 2013 – perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani;

6) perioada de rezidențiat (internatura și secundariatul clinic) în învățământul postuniversitar obligatoriu;

7) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de pian la 31 decembrie 2005;

8) perioadele, pian la 1 ianuarie 1999, în care au fost realizate activitățile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d) și e) din Legea privind sistemul public de pensii.

Iar pct. 63 prevede că, în stagiul de cotizare, pe lângă perioadele specificate la pct. 61 din prezentul Regulament, se includ activități și perioade realizate până la 1 ianuarie 1999:

1) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posteroară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității;

2) activitatea de creație a membrilor uniunilor de creație confirmată de către secretariatele consiliilor de administrație ale uniunilor respective;

3) activitatea în calitate de slujitor și lucrător al cultelor, începând cu 1 aprilie 1992;

4) perioada îngrijirii unui invalid de gradul I;

5) perioada îngrijirii unui copil invalid sub vârsta de 16 ani;

6) perioada îngrijirii unei persoane care a depășit vârsta de 75 de ani;

7) perioada de studii în instituțiile de învățământ universitar superior de zi (institute, universități, academii).

Conform pct. 78 din același Regulament, perioada de studii în instituțiile de învățământ superior de zi de până la 1 ianuarie 1999 se confirmă prin diplomă sau prin certificat de arhivă cu privire la perioada și absolvirea studiilor. În stagiul de cotizare se ia în considerare întreaga perioadă de studii la secția de zi, cu excepția anilor în care a fost repetat același curs de studiu.

Raportând prevederile normelor enunțate la circumstanțele cauzei și anume includerea în stagiul de cotizare a perioadei necontributive de aflare a lui Grădinaru Victor la studii în perioada 1 septembrie 1971-1 august 1975 în cadrul Tehnicumului Auto din mun. Chișinău, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră justă concluzia instanțelor ierarhic inferioare cu privire la respingerea acestui capăt de cerere.

Astfel fiind, corect a fost reținut că perioadele necontributive care urmează a fi asimilate stagiului de cotizare este perioada de studii în instituțiile de învățământ universitar superior de zi (institute, universități, academii).

Or, perioada de studii la Tehnicumul Auto din mun. Chișinău a lui Grădinaru Victor, nu se atribuie la perioada în care s-au realizat activități specifice de studiu în instituțiile de învățământ superior de zi și nu poate fi inclusă la calculul stagiului de cotizare.

Totodată, însă, se constată incorectă soluția instanțelor de judecată în partea admiterii pretențiilor lui Grădinaru Victor cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limita de vârstă a lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017 cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I.

În susținerea concluziei date, instanța de recurs reiterează art. 5 alin. (2), care statuează perioada necontributivă de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinții, de către tutore sau curator, până la angajarea în funcția de asistent personal.

La caz, se reține și faptul că la 24 septembrie 2019, Curtea Constituțională a pronunțat hotărârea pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (sesizarea nr. 98a/2019), în care a constatat că este nejustificat tratamentul diferențiat existent între părintele, tutorele sau curatorul unui copil cu dizabilitate severă și părintele, tutorele sau curatorul unei persoane cu dizabilitate severă cu vârsta de peste 18 ani, în privința beneficiilor recunoscute, în materie de exercițiu al dreptului la pensie.

În raport cu considerentele sus-menționate și normele citate se constată netemeinicia soluției instanțelor de judecată cu privire la admiterea capătului de cerere privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I, care și-au motivat soluția pe faptul că Grădinaru Victor în această perioadă a îngrijit de fiul său Grădinaru Andrei.

În acest sens, instanța de recurs reține prevederile pct. 80 din Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului

de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, care indică că perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinții, de către tutore sau curator, până la angajarea în funcția de asistent personal se confirmă prin documente ce confirmă încadrarea copilului/persoanei în gradul de dizabilitate severă:

1) pentru perioada 1 ianuarie 1999 – 1 ianuarie 2013 – certificatul medical eliberat de Consiliul (centrul) medical consultativ; sau

2) începând cu 1 ianuarie 2013 – cotorul eliberat de Consiliul National pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă (CNDCM) de încadrare în dezabilitate severă;

3) acte confirmative eliberate de către Direcția de asistență socială de la locul de trai, prin care se confirmă faptul îngrijirii, precum și angajarea în funcția de asistent personal, adeverința de naștere a copilului, a persoanei cu dizabilitate severă și, după caz, decizia de instituire a tutelei sau curatelei.

Potrivit art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin (2) din Codul administrativ pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile capitolului II din cartea treia.

Astfel, în conformitate cu art. 220 alin. (1), capitolul II din cartea treia, Cod administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87–93.

Conform art. 92 alin. (1) și alin. (2) Cod administrativ, autoritatea publică decide conform convingerii sale libere dacă consideră o faptă drept existentă, luând în considerare întreaga procedură administrativă, inclusiv toate probele. Autoritatea publică ia în considerare toate faptele care au importanță pentru caz, inclusiv cele favorabile participanților.

Iar, în conformitate cu art. 93 alin. (1) din Codul administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare au concluzionat greșit că intimatul Grădinaru Victor în perioada 1 septembrie 2006 - 12 octombrie 2009 a avut grijă de fiul său Grădinaru Andrei, în timp mama copilului, Grădinaru Elena a fost angajată în această perioadă la serviciu.

Din probatoriul administrat, se constată că perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 16 ani, de la 30 ianuarie 1990 până la 12 iunie 2000 a fost inclusă în stagiul de cotizare la calcularea pensiei soției lui Grădinaru Victor, Grădinaru Elena (f. d. 44), privitor la copilul Grădinaru Andrei care potrivit certificatului Seria DM-EM-3 nr. 021827 era invalid de gr. I din copilărie fără termen și necesita îngrijire permanentă de către persoane auxiliare (f. d. 17).

În acest context, la caz prezintă relevanță, că de la data de 11 ianuarie 2001, prin dispoziția a Primăriei comunei Ciorescu nr. 02-3/07, în privința mamei Grădinaru Elena a fost instituită tutela asupra fiului său Grădinaru Andrei, anul nașterii xxxxx (f. d. 47).

Este cert și faptul că potrivit certificatului de deces nr. DC-IV din 0657570 din 13 octombrie 2009, eliberat de Primăria com. Ciorescu, mun. Chișinău, urmează că Grădinaru Andrei, născut la xxxxx a decedat la data de xxxxx (f. d. 18).

Astfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că conform prevederilor pct. 80 din Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017 coroborate cu prevederile art. 93 alin. (1) Cod administrativ, Grădinaru Victor urma să beneficieze de stagiul de cotizare solicitat, doar dacă ar fi demonstrat că în perioada 1 septembrie 2006 - 12 octombrie 2009 a avut grijă de fiul său Grădinaru Andrei.

În circumstanțele de fapt respective, completul califică ca fiind nejustificată concluzia instanțelor, și anume că Grădinaru Victor în perioada 1 septembrie 2006 - 12 octombrie 2009 a avut grijă de fiul său Grădinaru Andrei, în timp ce mama copilului, Grădinaru Elena a fost angajată în această perioadă la serviciu, or probe pertinente în acest sens nu au fost prezentate.

În context este de remarcat că, Grădinaru Victor în susținerea poziției sale nu a prezentat acte confirmative eliberate de către Direcția de asistență socială de la locul de trai, prin care să confirme faptul îngrijirii a copilului, iar în situația în care mama Grădinaru Elena a fost numită în calitate de tutore al feciorului Grădinaru Andrei, instanța de recurs apreciază critic faptul îngrijirii copilului de către tatăl său Grădinaru Victor.

Din considerentele menționate, și având în vedere că atât instanța de apel, cât și prima instanță nu au dat o apreciere corectă raportului juridic în litigiu, prin prisma cadrului legal aplicabil în speță și probele materiale existente, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea admiterii pretențiilor lui Grădinaru Victor cu privire la obligarea Casei Națională de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I și a emite în partea dată o nouă decizie cu privire la respingerea acestui capăt de cerere, în rest decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe de a menține.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b), art. 248 alin. (2) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează parțial decizia din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de

Grădinaru Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recalcularea pensiei, în partea admiterii pretenției cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I și se emite în această parte o nouă decizie, prin care:

Se respinge acțiunea lui Grădinaru Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă lui Grădinaru Victor de la 17 martie 2017, cu includerea în stagiul de cotizare la determinarea pensiei a perioadei 1 septembrie 2006-12 octombrie 2009 de îngrijire a unui copil invalid cu gradul de severitate I.

În rest, decizia din 27 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru